

prekletstvo, ki je nad nami vsemi, večinoma prenehalo. (Odobravanje na desni.) To je jajce Kolumbovo, vsi drugi oziri zginejo gledé svoje pomenljivosti nasproti temu edinemu, samemu na sebi morebiti zeló malostnemu dejansko-odločilnem oziru. (Prav dobro! Izvrstno! na desni.) In ako je neprijetnost, ako je žrtva, jeli mir ni vreden žrtve? In dalje vprašam: Jeli nemir, kateri sedaj gospoduje, ne zahteva mnogo večih žrtev, kot je ta. Dalje, gospodje moji, blagovolite še premisliti, da bodo morale nenemške narodnosti v Avstriji zmiraj še mnogo večje žrtve prinašati (dobro! na desni), ker enakopravnost do zadnje pičice, enakovrstenje jezikov s tesnimi krogi porazumljenja z jeziki, kateri služijo splošnemu porazumljenju, je odločno nemogočnost. (Prav dobro! na desni.)

Vidi se uže pri naših središnjih uradih, kjer Nemci uživajo odločno prednost, in jo morajo imeti nasproti drugim narodnostim, ker je vsakakor nemogoče obravnavati v osmih jezikih. V prejšnjih časih bila je na Českem in Moravskem sploh navada, katera se je imenovala „menjala“, pošiljali so se namreč otroci iz slovanskih krajev v nemške in ravno tako tudi narobe iz nemških v slovanske za nekaj časa, da bi se naučili družega deželnega jezika. No, gospodje moji, ta modrost, katere se je ljudstvo prijelo po nekem naravnem nagonu, je bila poroštvo mirú. Le v posnemanji te modrosti tiči rešitev vsega vprašanja. Kdor hoče vprašanje, katero se more po svoji naravi rešiti samo po pravičnem, dobrotnem približevanju, rešiti s silo, ta je na krivi poti, ta s svojimi praznimi poskušnjami pride samo do začasnih uspehov (episod). koncem teh episod nahaja se v težavnejšim, nevarnejšim položaju, kakor je bil oni, zoper katerega se je boril. (Dobro! dobro! na desni.) Jaz sem popolnoma prepričan, da nad to modrost ljudstva, katero sem označil, nikdar ne bomo prišli. Le v njenem spolnovanju, v kateri koli obliki, je mogoče mir skleniti, drugače miru ne bo. In naj se danes tudi kdo mojim besedam posmehuje, naj jih zasramuje, naj se zgube v zraku, jaz, gospodje moji, sem popolnoma prepričan, za menoj pride mož v ugodnejšem trenutku, ki je boljši in vplivnejši govornik od mene in ta bo moje besede poprijel in jim bo pripravil bolj sprejemna tla. V to pomoz Bog! (Živahna pohvala na desni.)

Mnogovrstne novice.

Velikanska tatvina dragocenost na Dunaji.

Po noči sv. Nikolaja dan, toraj od predpretekle nedelje na ponedeljek izvršila se je na Dunaji, na najbolj obiskanem trgu „Graben“ v velikanski hiši „Tratnerhof“, skoz katero je za občinstvo prost prehod z Grabna v sosedno ulico „Goldschmiedgasse“, velikanska tatvina.

V prodajalnico c. kr. dvornega trgovca z dragocenostmi A. H. Granichstädten na Grabnu šte. 29 vlomili so predrzni tatovi, so razlomili s čisto novim, seboj prinesenem orodjem proti ognju varno kaso, so pobrali iz nje in potem še iz druge take kase in iz miznice dragocenosti in gotovine, kolikor do sedaj dognano, v vrednosti 400.000 gold. Tatvina zapazila se je v ponedeljek nekaj minut pred 8. uro zjutraj, ko so hoteli odpreti prodajalnico. Takoj se je zločin naznanil policiji, vladni svetovalec Breitenfeld in pa policijski svetovalec Stehling, načelnik detektivov, prihitela sta koj na mesto in sta opisala nadrobnosti zločina.

Prodajalnica ima sedaj samo en vhod z Grabna notri, drug vhod, ki je bil s prehoda v prodajalnico, bil je znotraj zaklenjen z močnimi železnimi vratmi, na vnanji strani pri prehodu pa zabit z lesenim obojem in

ometan prav tako, kakor zid, tako da se vrata niso sledile. Skoz ta vhod vlomili so tatovi, kakor je bilo dokazano.

Vlomili so najprej lesen oboj, potem pa so se spravili na železna vrata, katera so bila od znotraj zavarovana še z močno železno štango, katera je bila na vrata vezana z močno ključavnico. Med lesenim obojem in železnimi vratmi je toliko prostora, da se moreta dva moža gibati in delati; tukaj so tatovi strokovnjaško omajali vijake (šravbe) in jih potem pahnili na znotraj, tako da so se vrata lahko dale odpreti brez sile. — V prodajalnici morali so tatovi delati vso noč. Tukaj so veliko železno blagajnico praviloma zavrtali, jo z dleti, žagami popolnoma razdejali, pobrali iz nje vse dragocenosti in ključe za druge blagajnice, tudi te spraznili, potem pa pustivši orodje bržčas zjutraj med 6. in 7. uro, ko so uže v veži velike hiše odprte bile, odnesli pete in dragoceni plen.

Kedaj so tatovi vlomili v prodajalnico, še ni dognano, misli se pa, da še le po 10. uri, ko so bila večna vrata zaklenjena, in to skoz zadnja vrata kavarne „Pfb“, ki je v tej hiši.

Drugi prebivalci velikanske te hiše baje niso čuli ničesar, kar je razumljivo, ker so v pritličji razun omenjene kavarne na izhodnem vogalu proti Grabnu in pa gostilne „zur Pfeife“, katera je na nasprotnem vogalu proti „Goldschmiedgasse“ v pritličji same prodajalnice, v katerih nihče nestanjuje in nedeljo večer tudi sicer nihče ne zahaja, in ker so tudi v prvem nadstropji večinoma zaloge pritličnih prodajalnic.

Poškodovani gospodar dragocenost „Granichstädten“ obeta 5% nagrade od vrednosti zopet dobljenih dragocenosti onemu, ki v to pripomore.

Dunajska policija dela nepretrgoma, poslala je zasledovalce v vse kraje sveta, pomagajo ji policijski organi vse države in tudi sosednih držav, in tudi izmed občinstva dunajskega prihaja vsak dan po več sto naznanil, katere neprenehoma sprejemajo 4 uradniki, policija pa po njih takoj išče daljnega sledú, pa do sedaj bil je ves velikanski trud brez uspeha.

Mislilo se je uže enkrat, da se je dobil sled proti ogerski strani, prijeli so zato dva sumljiva popotnika v Velikem Varadinu, pa pokazalo se je, da sta nedolžna. Enako prijeli so tudi v Krakovem možkega za žensko preoblečenega, pa tudi pri tem se ni našlo sledu tega zločina.

Teško je zasledovanje, ker se dragocenosti male teže in v obče male lahko poskrijejo in pa, ker je po vseh večih mestih veliko nepoštenih kupčevalcev z dragocenostmi, posebno na Ogorskem in Nemškem, tudi na Dunaji, ki so zmiraj kupci na tako vkradeno blago, od katerega zlato stopé, bisere pa na novo vdelaajo, da se ne poznajo več.

Naši dopisi.

Iz Ljubljane. — Zborovanje deželnega zbora kranjskega. Omenjati nam je v obče važnejših obravnav iz VII. in VIII. seje deželnega zbora. V obče je lahko opazovati, da so skoraj sama gospodarska vprašanja, s katerimi se peča letos deželni zbor, ako izvzamemo do sedaj edina predloga zadevajoča premembo deželnega volilnega reda.

In ravno tak svoj predlog imel je utemeljevati v VII. seji dne 16. t. m. gosp. poslanec Šuklje. Radovedni smo bili, kako bo predlagatelj vt temeljil potrebnost svojega predloga, in pričakovali smo izrekoma, da bo vsaj segel v ona vprašanja, katera bi se po dose-

danjih skušnjah v volilnem redu pokazala za premembo potrebna, pričakovali smo tudi, da bo govornik dokazal, da je predlog g. kanonika Kluna tako sila pretesen, da se ne dá razširiti pri odsekovih obravnavah in da je bilo tedaj res potrebno v ravno tej zadevi staviti še drug predlog, toda vsega tega se pri utemeljevanji še omenilo ni.

Govornik pa je še celó sam priznal, da njegov predlog ne bo peljal do nikakoršnega dokončnega sklepa, zato se pa moramo tudi po slišanjem utemeljevanji še bolj resno vprašati, čemu je bil predlog ta stavljen in čemu se je utemeljeval v zbornici?

Poslanec Šuklje porabil je to priliko, mogočnega barona Apfaltrerna stresti za ušesa zaradi njegovega nazadnjaštva gledé razširjenja volilne pravice, kakoršno je razodel povodom vtemeljevanja predloga Klunovega; in to je bilo sila zdravo za kriškega barona, da se mu je ponovilo v zbornici, kar so mu po zasluženji očitali naši časniki, in kar so mu v zeló šteli celó njegovi politični pristaši.

Opazovati je uže tudi novejši čas, da se kriški baron nekako odmikava od vodstva svoje stranke vsaj v zbornici in da se na njegovem mestu prikazuje drug baron.

Predlog poslanca odstopil se je upravnemu odseku, pa bi se bil takoj tudi lahko odstopil deželnemu odboru, v čegar naročji bo imel čas odpočiti se in čakati boljših časov.

Sila vihar na bila je VIII. seja dne 18. t. m.

Povod vihar ni razpravi bilo je poročilo finančnega odseka o §. 1. marg. št. 2 letnega poročila gledé naklade od žganih pijač. Poročevalec poslanec Šuklje poročal je pismeno in je predlagal, naj se ta del poročila vzame na znanje. — Za tem predlogom pa sledi v poročilu še sledeče: „Vendar obžaluje finančni odsek, da ni razvidno iz letnega poročila, ali se je deželni odbor sploh tekom tega leta resno prizadeval, po županstvih ali na kak drug način pozvedati, kolikovino zavžitega žganja oziroma visokost iztirjane deželne naklade, kajti itd. — —“

Ta opazka dala je opoziciji povod, pri obravnavi poročila v zbornici predlagati. (Približno sledeče): „Ko se poročila §. 1. marg. št. 2 jemlje na znanje izreka se gotovo pričakovanje: 1) da deželni odbor ne bo opustil, primernim potom in z vsemi podanimi mu sredstvi pozvediti, koliko obdačenega žganja se na leto v deželi povžije; 2) da bode čul, da iz dotičnih pogodb odpadajo pogoji, ki so deželi pri pobiranju te naklade na škodo; 3) pa se priporoča deželnemu odboru, naj si prizadeva osnovati odkupninska društva.“

Bistvene razlike tedaj ni med poročilom finančnega odseka in predlogi g. barona Schwegelna. Toda utemeljevanje baron Schwegelnovo bilo je tako oestro in zbadljivo, da so se predlogi njegovi kazali kot odločna nezaupnica, ki se je hotla izreči deželnemu odboru. Zato postala je razprava, katere so se vdeležili gospod deželni predsednik baron Winkler, deželni glavar grof Thurn, pa poslanci Detela, Luckmann, dr. Vošnjak, Deschmann, Kersnik, dr. Samec, baron Apfaltrern, dr. Mosche in Šuklje, sila vihar na. Seja se je pretrgala, da je o predlogu barona Schwegelna imel priliko izreči finančni odsek, potem se je v zopet pričetem zborovanju sprejel predlog finančnega odseka, da se ta točka poročila vzame na znanje, predlogi baron Schwegelnovi pa se zavržejo. Pri glasovanju zapustili so zbornico deželni glavar in pa deželna odbornika Detela in dr. Vošnjak.

— Iz IX. seje deželnega zbora dne 22. decembra. Zadnja seja pred prazniki postala je prav zanimiva. Uže dnevni red bil je obširen, ker obsegal je 33 toček, med katerimi je bilo nekaj sila važnih, kakor na pr.

ona o zgradbi dolenske železnice. Vrh tega stavljal pa je poslanec Detela samostojen predlog z načrtom nove cestne postave; poslanec dr. Poklukar pa zopet predlog o osnovi vodne komisije za našo deželo, katera naj bi imela nalog, skrbeti za pripravljala dela za vrejevanje škodljivih voda, osuševanje močvirskega ali sicer pogostoma poplavljenega ozemlja.

— Predlog dr. Poklukarjev o osnovi vodne komisije se glasi tako-le:

1) Deželnemu odboru daje se nalog, v sporazumljenji s c. kr. vlado osnovati brez zamude vodno komisijo za našo deželo, v kateri naj bo tehniški, gospodarski in po potrebi tudi gozdarski zastopnik in kateri naj bo nalog: preiskati vse kraje naše dežele, ki trpe pomenljivo škodo po vodnih nezgodah, dalje preskrbeti vse tehniške, konkurenčne in postavodajske priprave za vrejevanje škodljivih vodá (rázun glavnega teka Save) in pa za vsuševanje močvirskega in sicer pogostoma preplavljenega ozemlja, in to v prvi vrsti za ona dela, za katera je pričakovati državne podpore.

2) Za pokritje v ta namen potrebnih stroškov stavi se primerna svota v deželni proračun leta 1886., ob enem pa se tudi c. k. vlada naprosi za primerno sovdeležbo oziroma za gmotno podporo.

Ta predlog podpirali so vsi narodni poslanci.

Zanimiva je postala razprava pri prošnji Višnje gore, da naj se tje premesti c. kr. okrajna sodnija iz Zatičine. Poročevalec bil je poslanec Hren, ki je v imenu upravnega odseka predlagal, naj se prošnja z gorkim priporočanjem odstopi c. kr. vladi. Temu nasproti oglasi se poslanec Svetec, ki je naglašal, da se gré tukaj vendar le za željo ene, to je, višnjogorske občine, katero podpira še nekaj družih sosednih občin, o tem pa, kako mislijo vse ostale občine sodnijskega okraja zatiškega, se celó nič ne vé, in ker se nikakor ne sme soditi, da bi jim bilo po volji, ako se odmakne sedež sodnije prav na skrajno mejo okraja, zato ste le dve poti, po katerih bi bilo moč pravilno postopati v tem vprašanju: ali prej pozvedeti mnenje ostalih občin zatiškega okraja ali pa prošnjo brez priporočila odstopiti vladi. Prvo bi bilo sedaj prezamudno, tedaj se priporoča druga pot, nikakor pa ni pravilno, pri rešitvi takega za ves okraj sila važnega vprašanja ozirati se samo na željo in korist ene same občine. Predlaga tedaj, da se prošnja prosto odstopi c. k. vladi.

Tudi poslanec dr. vitez Bleiweis govoril je v tem smislu, nasproti pa je poslanec Šuklje na vse kriplje priporočal predlog odborov, ki je bil konečno z večino (pomočjo levičarjev) sprejet.

Enako živahna pa bolj zanimiva postala je razprava pri poročilu gospodarskega odseka o letnem poročilu §. 6 marg. št. 52 gledé dolenske železnice. Poročevalec bil je vitez Gutmannsthal, ki je v imenu gospodarskega odseka predlagal, da se izreče gorka zahvala trgovinskemu ministru baronu Pinotu za zanimivo in odločilno pospeševanje dolenske železnice. S to zahvalo sklenjena je bila prošnja do c. kr. vlade za daljno izdatno podporo; in konečno je bila dodana prošnja, da naj bi z vsem načrtom dolenske železnice postopalo enotno in da se gradi, ako moč, kot nadaljevanje Rudolfove železnice.

K temu predlogu govorili so gospodje dr. Papež, Hren, Pfeifer, Deu, dr. Dolenc, Luckmann, dr. Poklukar in so bili konečno sprejeti predlogi odsekovi, predlog dr. Dolenčev pa, ki je meril na vso drugo stvar (loško železnico) odložil se je po ugovorih gg. Luckmanna in dr. Poklukarja.

Ker so bile razprave obširne, rešilo se je samo osem (oziroma 17) prvih številk dnevnega reda, druge

pa so se odložile za prihodnjo sejo, ki bo dne 4. januarija prihodnjega leta.

— **Deželni šolski svet kranjski** je, kakor se nam poroča, v svoji zadnji seji gospodu Jerneju Babniku, župniku na Dobrovi in pa predsedniku tamošnjega krajnega šolskega sveta izrekel priznanje za vspešno sodelovanje pri razširjenji dobrovske ljudske šole v dvo-razrednico. — Čestitamo k zasluženemu odlikovanju!

— **Koroškim Slovincem** posreči se morebiti vendarle odposlati v državni zbor vsaj enega zastopnika. Začetkom tega meseca umrl je namreč dosedanji poslanec kmetskih občin Beljak, Borovlje itd. dr. Vran, kateri je bil pri zadnjih državnozbornih volitvah s prav malo večino bil izvoljen proti prvoboritelju koroških Slovincov gosp. A. Einspielerju. Upamo in želimo, da se koroškim bratom posreči, kar si želele ves čas ustanovnega življenja, priboriti si vsaj enega zastopnika v državnem zboru.

— **Gosp. cesarski svetovalec J. Murnik**, ki uže skoraj deset dni zaradi bolezni ne more zapustiti postelje, je nekoliko okreval, toda čez praznike gotovo ne bo smel zapustiti sobe.

— **Občna zgodovina**, drugi del, srednji vek, spisal Janez Jesenko, 81 strani obsegajoča knjiga, prišla je ravno na svitlo. Ime pisateljevo jo priporoča zadosti, enako tudi nizka cena 30 kr.

— **Krajcarska podružnica „Narodnega Doma“** v Ljubljani. Omenjali smo že marljivi trud za pospeševanje naše ideje med učiteljskim in trgovskim stanom; z veseljem smo zabeležili, da si tudi slovensko ženstvo v tem obziru marljivo prizadeva naše ideji koristiti. Istotako se opaža tudi pri družih stanovih primeroma živahno zanimanje na korist zgradbi „Narodnega Doma“. Le med jednim stanom pogrešamo še isto zanimanje, to je naša prečastita duhovščina. Res, da je tudi tu začetek že storjen, ker tudi med gg. duhovniki imamo že dvajset poverjenikov, v kojih oskrbi je 25 knjižic. Želeti bi pa bilo, da bi bilo zanimanje tu večje, želeti tem bolj, ker smo za trdno prepričani, da je treba prečastiti duhovščini vsled njenega velikega vpliva v višjih in nižjih krogih in med Slovenstvom sploh le malega prizadevanja in truda, da bi dosegla velikanske vspehe. Saj je vendar treba pomisliti, da ima biti „Narodni Dom“ ne le središče národnim-ljubljanskim in deloma sploh slovenskim društvom, ampak sploh shajališče Slovenstva. Lastnica mu ima postati naša „Slovenska Matica“ in njegovi čisti dohodki so posvečeni zeló blagemu konečnemu namenu, namreč pospeševanju literature in vede, podpori znanstva in umetnije slovenske.

Razposlanih je sedaj 470 knjižic, razpečanih 31. Razun že omenjenih 29 dobili smo namreč v zadnjem času kot 30. in 31. knjižici pod št. 34 (poverjenica gdč. A. D.) iz Trbovelj in pod št. 311 (poverjenik g. A. L.) iz Rakeka. Najtoplejše jima zahvalo.

(Denar in oglasila pošiljati je blagajniku g. dr. Jos. Starétu, blagajniku „Narodnega Doma“ v Ljubljani.)

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Cesar bil je za nekaj časa v Buda-Peštu, kjer je sprejemal v avdijencah. — Ministerski predsednik obolel je za vnetjem vratu in je bil stan njegov nekaj časa nevaren, zadnje tri dni pa se zdravje boljše in boljšanje napreduje tudi po najnovejših poročilih. Novi naučni minister Gauč proglasil je zopet naredbo, po kateri se imajo ljudske in srednje šole stalneje držati enkrat potrjenih šolskih knjig, tako da se

starišem prihranijo velikanski stroški za nakupavanje vedno novih, dragocenih knjig. — Dalje pa naroča naučni minister, da se strogo pregledajo vse šolske knjižnice in se odpravijo iz njih vse knjige, katere žalijo npravnost ali pa čutje domoljuba. — Tudi te naredbe naučnega ministra veselo pozdravlja javno mnenje vse naše države pa tudi na Ogerskem in v vnanjih državah se sprejemajo z živahno pohvalo in se bodo gotovo posnemale.

Štajerska. — V deželnem zboru štajerskem imajo slovenski poslanci res sila težko stanje. Zadnjič napadal je zopet nemško-kmetski poslanec Posch prav nedostojno Slovence in Slovane v obče, ne da bi ga bil deželni glavar zadosti zavrnil. Na to izjavi dr. Dominkuš v imenu slovenskih poslancev, da se ne bodo Slovenci vdeležili zborovanja, dokler se jim ne dá zadostenja. V drugi seji se je stvar vendar poravnala, ker se ni moglo po vsem zanesljivo dokazati, katere besede je govoril poslanec Posch.

Hrvatska. — Sodnija obsodila je poslanca Starčevića in Grzaniča vsacega na tri mesece ječe, prvega tudi na izgubo doktorstva; tretji zatoženec bil je izrečen nekrič. Ko se je obsodba razglasila pri sodniji, zavpije nek Leskovac izmed poslušalstva: „To ste prve dve žrtvi, tretja bo pa predsednik, ko bi bil jaz Kozarek (rabel), obesel bi neke ljudi. Tu stojim, pa me sodite. — Posklenjeni prvi obravnavi bil je takoj Leskovac zavolj tega početja obsojen na 4 mesece ječe.

Med **Srbsko in Bolgarsko** sklenjeno je premirje pod sledečimi pogoji. 1) Premirje sklene se do 1. sušca v ta namen, da se sklene mir. Ako bi se do tedaj mirovna pogodba ne podpisala, tedaj velja premirje za pravno podaljšan. Ako bi se pa po 1. dnevu marca imelo premirje lomiti, tedaj bi se moralo deset dni pred začetkom boja odpovedati. 2) Srbi morajo bolgarsko ozemlje ostaviti do 25. t. m., Bolgari pa srbsko ozemlje do 27. t. m. Popuščeno ozemlje zasede pet dni po izpraznjenji domače vojaštvo, upravni uradi pa pričnejo svoje poslovanje koj tisti dan, ko se dotično ozemlje izprazni. 3) Meje med obema deželama in pa na vsako stran tri kilometre v širjavo je neutralen pas med deželama. 4) Srbski in bolgarski pooblaščenici vredili bodo vprašanje zaradi ranjencev in vjetnikov. 5) Pooblaščenici, ki se imajo pogajati zaradi miru, se takoj imenujejo.

S tem končan je vsaj začasno nesrečni boj, in božične praznike bo vsaj mir na zemlji, nadjamo se pa tudi, da se vsaj za sedaj povoljno reši kočljivo balkansko vprašanje.

Laška. — Lansko leto godili so se prav veliki neredi na laških vseučiliščih. Tamošni naučni minister je zato izdal stroge naredbe ter sam imenoval rektorje. Zato napadali so ga hudo nekateri poslanci v zboruici dne 19. t. m. Kmalu bi bilo prišlo do krize, pa za sedaj se bo odložil.

Zadnje dni prikazala se je v Benetkah in okolici kolera in več oseb je umrlo za njo. Vsled tega izostal bo tam marsikateri ptujec zdrav ali bolan, ki bi bil sicer za čas hude zime namenjen bivati v milejšem podnebju laškem. Tudi neposredna zveza železnice je pretrgana enako pri Korminu, kakor pod Trbižem. — Nemški cesar poslal je papežu zahvalnico zato, ker je Karolinsko vprašanje med Nemško in Španjsko tako hitro in nepristransko rešil.

Francoska zbornica pričela je obravnavo zaradi Tonkinskih vojnih stroškov; radikalci in velik del desnice kaže se vladi nasproten. Vprašanje moralo se bode vsikakor kmalu rešiti, ker je za ponedeljek 28. dne decembra sklican kongres za volitev predsednika republike.